

Jumalateenistus N, 31.12.22 kell 18.00, vana-aastaõhtu

Lektsioonid: Nl 3:22–26; 1Pt 1:22–25

Pihikõne: Mt 12:36

Jutlus: Lk 13:6–9

Laulud: 51 (1–3); 41 (1–6, 7); 44 (1–6); 42 (1–3)

Ja Jeesus rääkis selle tähendamissõna: „Ühel inimesel oli viigipuu istutatud viinamäele. Ja ta tuli sellelt vilja otsima, ent ei leidnud. Siis ta ütles viinamäe aednikule: „Vaata, juba kolm aastat käin ma sellelt viigipuult vilja otsimas, ent ei leia. Raiu see siis maha! Milleks ta raiskab maad?” Aga aednik vastas: „Isand, jäta ta veel sellekski aastaks, kuni ma ta ümber kaevan ja talle sõnnikut panen, ehk ta hakkab tuleval aastal vilja kandma, aga kui mitte, siis raiu ta maha!””

Kuuldud kirjakohta kasutatakse vahel ka palvapäeva kirjakohtana. Ja see on igati mõistetav, sest vana-aastaõhtu on kirikus traditsiooniliselt olnud meelearanduse-teemaline. Põhjust selleks on küllaga.

Esiteks on Jumal meile kinkinud jälle ühe aasta, mis on nüüd lõppenud, kuid me ei tea, kuidas on meil see Jumala ees õnnestunud: kas ta on meiega rahul või mitte.

Teiseks aga on meie käitumisel Jumala ees ka tagajärjed: meie teod lõppeval aastal mõjutavad otseselt meie elu uuel aastal. Ja kuidas, ei saa me teada enne, kui tulevik meile seda näitab.

Seepärast on üsna lühinägelik aasta lõpul ainult ennastunustavalt pidutseda ning olla võidurõõmus, kui kell hakkab tiksuma uue aasta esimest minutit. Me tõepoolest ei tea, mis meid ees ootab!

Sellest, et inimese minevik mõjutab ka tema tulevikku, kõneleb ka tänane kirjakoht. Meenutan hakatuseks ka seda, mille peale Jeesus üldse selle tähendamissõna meie kirjakohtas jutustab.

Lk 13:1–5 toob evangelist meie ette I sajandi 30. aastate Palestiinast kaks päevakajalist traagilist sündmust, mis inimeste meeli murelikuks tegid. Esimene neist on rahutuste julm mahasurumine Galileas ehk samaarlaste piirkonnas Pontius Pilaatuse kui Rooma võimu esindaja poolt. Teine aga viitab Jeruusalemma Siiloahi torni kokkuvarisemisele, mille tõttu hukkus 18 inimest.

Jeesus annab oma hinnangu inimeste seas levivale arvamusele, et hukkunud olid oma surmas kuidagiviisi ise süüdi. Võidi arvata ehk nii (Piiblis seda küll kirjas pole): galilealased poleks pidanud hakkama Rooma võime ärritama ja torni varingu alla jäänud inimesed olid lihtsalt oma saatuse ohvrid. Ellujäänud näisid inimestele kuidagi õigemad, sest nende elu läks ju edasi.

Jeesus ütleb aga karmid sõnad: ükski hukkunuist pole Jumala ees rohkem süüdi kui need, kes jäid elama. Pigem on see Jumala hoiatus ellujäänuile: kui te meelt ei paranda, siis juhtub teiega nõndasamuti.

Paratamatult tuleb siinkohal jälle meelde Ukraina sõda. Varsti juba aasta kestnud sõjas on hukkunud tuhandeid inimesi ja paratamatult mõtlevad inimesed: miks just ukrainlased? Nõnda on vahetevahel kuulda jutte, et Ukraina ise on selles süüdi: pidi ta siis Venemaad oma läänemeelsusega ärritama? Ja on ka kuulda arvamust, et selline ongi Ukraina saatus – olla Venemaa peksupoiss alates 1930. aastate näljahädast läbi 1986. aasta Tšernobõli tuumakatastroofi kuni 2014. aastal alanud sõjani. Ja „konflikti“ algeid otsitakse koguni läbi kogu ajaloo, alustades 9. sajandi Kiievi-Venemaast.

Kui aga mõelda meie arutluse aluseks oleva Jeesuse jutu kontekstis, siis on rumal ukrainlaste kannatusi kuidagi loogiliseks pidada ja arvata, et ülejäänud sedalaadi kannatustest pääsevad, kuna nad pole ukrainlased. Võib-olla on see sõda Jumala hoiatus teistele rahvastele, et ta pole inimestega rahul ja ootab meelearandust?

Osa rahvaid, kes on varem Venemaa ikke all ärganud, mõistavadki, et Ukraina võib olla alles algus ja püüavad enese kaitsevõimet tõsta. Selline rahvas on ka eesti rahvas. Eestlased koos teiste ohtu nägevate rahvastega soovivad ka ohtu mitte tajuvail rahvail unest ärgata ja teevad sellega Euroopa parema tuleviku heaks vajalikku tööd.

Kuid millised rahvad seostavad seda ohtu Jumala hoiatusega ja kutsega meelt parandama? Kardan, et eestlased nende hulka ei kuulu, sest Eesti pole olnud kogu oma riiklikul iseseisvusajal erilist kristlikkust üles näidanud ning kriise püütakse lahendada ikka pigem enda ja partnerite abiga kui

palves Jumala poole pöördumisega.

Meie kirjakohas kuulnud Jeesuse tähendamissõna viinamäe omanikust ja aednikust toob eelneva jutu konkreetsemale alusele: Jumala kannatlikkusel on piir.

Vaatame selle tähendamissõna sümbolite tähendust. Viinamäe omanik tähendab ilmselt Jumalat ja aednik Jeesust. Viinamäel kasvatatav viigipuu tähendab erilist kohtlemist. Ühe taimekultuuri kasvatamine teiste vahel jätab mulje, et omanik on pidanud seda eriti väärtuslikuks ja valmis selle hea käekäigu nimel vaeva nägema.

Piibliteadlased näevad viigipuu taga tavaliselt Iisraeli rahvast, kelle Jumal oli ära valinud, kuid kelle suhtumine oma Issandasse jättis Jumala arvates tublisti soovida. Ja kogu tähendamissõna viiakse piibliteadlaste poolt 66–73 pKr toimunud I juudi sõja konteksti: see oleks justkui Jeesuse ettekuulutus 40 aasta pärast kätte jõudvast hävingust.

Jumal tahab, nähes oma tõrksa rahva käekäiku alates Aabrahamist kuni Jeesuse ajani, rahvast karistada, kuid Jeesus palub Jumalal olla veel mõne aja pikameelne, kuni Jeesus on proovinud rahvast õpetada ja veenda.

Ajalugu näitas, et asi ei õnnestunud. I juudi sõda kaotati, samuti järgnevad ülestõusud I aastatuhandel. Juudi rahvas pillutati laiali ja alles sadu aastaid hiljem, 20. sajandil sai juudi rahvas oma maale tagasi pöörduda.

Tähendamissõnas torkab silma viinamäe omaniku retooriline küsimus: „Milleks ta raiskab maad?“ Siit jääb mulje, et omanik tahaks hea meelega oma maakasutust tõhustada ja mõtleb ehk uue kultuuri kasvatamise peale viigipuu asemel. Mis võiks see uus kultuur olla?

Võib-olla paganad. Ajalugu on ju näidanud, et ristiusk hakkas juba Jeesuse eluajal levima ka mittejuutide seas ja tänaseks mõjutab see kolmandikku maakera elanikkonnast. Apostel Paulus ise kinnitab seda teatavasti Rm 9:30j: „...paganad, kes õigust ei taotlenud, on õiguse kätte saanud, ent õiguse, mis tuleb usust. Aga Iisrael, kes taotles õigust Seaduse varal, ei ole Seaduseni ulatunud.“ Niisiis tahab Jumal oma viinamäel näha taimekultuure, kes usuvad Jumalasse ja neid, kes ei usu, ta ei vaja.

Siiski hoiatab ta Rm 11. peatükis ka kristlasi. Ta võrdleb Iisraeli rahvast kultuurõlipuuga, kelle tüves on mõned oksad murtud ja nende asemele on poogitud metsõlipuu oksid – paganaid. Aga Paulus ütleb Rm 11:17 kristlastele: „Kui nüüd okstest mõned on ära murtud, sina aga kui metsõlipuu oled nende asemele poogitud ja saad osa õige õlipuu mahlakast juurest, siis ära hoopled okste ees. Ja kui sa hoopled, siis pea meeles, et sina ei kanna juurt, vaid juur kannab sind. Sina ehk ütled nüüd: „Oksad on ära murtud, et mind asemele pookida.“ Õige küll! Nemad on ära murtud uskmatuse pärast, sina püsid aga usu läbi. Ära mõtle kõrgilt, vaid karda, sest kui Jumal ei säästnud loomulikke oksid, ega ta siis sindki säästa! Vaata siis Jumala heldust ja karmust: karmust küll nende vastu, kes on langenud, heldust aga sinu vastu, kui sa jääd heldusesse, muidu raiutakse sindki maha.“

Näeme, et ka Paulus meenutab ohtu maha raiutud saada. Ja siin pole enam tegemist juutidega, nagu Jeesuse tähendamissõnast võis välja lugeda, vaid väga selgelt kristlastega, kogu selle kolmandikuga maakera praegusest elanikkonnast, kellele ennist viitasin.

Niisiis on meie abimeheks viinamäe aednik, Jeesus. Meie vaatlusaluses tähendamissõnas lubab aednik omanikule, et kaevab viigipuu ümber ja paneb talle sõnnikut. Jh 15. peatükis aga kirjeldab Jeesus viljakandva tüvena iseennast. Jh 15:1: „Mina olen tõeline viinapuu ja mu Isa on aednik.“ Ja jätkab: „Iga oksa minu küljes, mis ei kanna vilja, lõikab ta ära, ja igauhte, mis kannab vilja, ta puhastab, et see kannaks rohkem vilja.“

Niisiis on ka kristlastel oht mitte jääda Jeesuse tüvesse, kui nad vilja ei kanna. Mis on aga see vilj, mida Jumal ootab? See vilj on usklike inimeste arvu kasv. Kuidas aga Jumala ootust täita? See on iga kiriku, koguduse ja kristlase ees seisev miljoni dollari küsimus, mille lahendamiseks tuleb alati tegeleda.

Kokkuvõttes ei tea me kiriku, koguduse ja üksikkristlasena, kuidas on meil lõppenud aastal õnnestunud Jumala ootusi täita. Ja samuti ei tea me seda, millised „sanktsioonid“ on Jumalal meie vastu uuel aastal varuks.

Nõnda ei jää meil üle loota muule kui Jeesuse sõnadele Jh 15:4: „Jääge minusse, ja mina jään teisse.

Nii nagu oks ei suuda kanda vilja omaette, kui ta ei jää viinapuu külge, nõnda ka teie, kui te ei jää minu külge.“ Jäägem Jeesuse külge!
Aamen.